

Algemene Beschouwingen GroenLinks – Kadernota 2025

Geachte voorzitter, collega's en vooral: inwoners van Nieuwegein,

Want voor u doen wij dit! We staan hier vandaag met het volle besef van het vertrouwen wat u als inwoners ons gegeven hebben. Uw wensen, verwachtingen, problemen: de keuzes die wij maken, doen ertoe voor u. Daarom willen we open en helder zijn over onze afwegingen en de richting die wij voor ogen hebben voor Nieuwegein. Vandaar hierbij de algemene beschouwingen van GroenLinks Nieuwegein.

Het zal niemand ontgaan zijn; De afgelopen maanden stonden in het teken van financiële uitdagingen. Er waren dreigende tekorten, maar mede dankzij meevallers vanuit het Rijk en het daarop bijsturen van het college ligt er nu een sluitende meerjarenbegroting. Een hele opluchting. Daardoor hoeven we nu niet te snijden in voorzieningen zoals het theater of zwembad of het Vrijwilligershuis. Dat is winst voor onze stad. Vele gemeenten om ons heen zouden dan ook jaloers zijn op onze concept kadernota.

Want na het verschijnen van de meicirculaire hebben we de luxe om een aantal voorgestelde structurele bezuinigingsmaatregelen te schrappen of te temporiseren en zo kunnen we de stad ontlasten.

En het is natuurlijk duidelijk: het proces om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting was grillig, dat zeker. En onorthodox. Maar het zijn ook bijzondere omstandigheden waarmee een college moet reageren op een onvoorspelbare Rijksoverheid. Ga daar maar eens aanstaan! Om het gesprek vandaag over de inhoud te kunnen laten gaan, dienen wij amendement A62, 'kadernota inclusief voorgestelde mutaties' dan ook mede in.

Ja, en dan die inhoud: Want we zijn er nog niet. Sowieso is een verbeterende financiële situatie voor GroenLinks geen reden om plots blind te worden voor verdere verbeteringen, innovaties etc.,. Zoals de ideeën om te komen tot een meer efficiëntere overheid of het ontdebellen van activiteiten in het sociaal domein.

Voor we verder op die inhoud doorgaan, eerst een woord van dank aan het college voor het honoreren van wensen die wij als GroenLinks in de Avond van de stad hebben ingebracht, zoals:

- het blijvend reserveren van middelen voor een groeiende stad in 2026 en 2027: in dat kader kan ik alvast melden dat wij de M99, Groei van de stad blijft structureel, van D66 en CDA, mede zullen indienen.;
- het schrappen van de hondenbelasting,
- het niet doorvoeren van voorgestelde bezuinigingen op cultuur en erfgoed,
- en het bieden van maatwerk in het sociaal domein,
- en het ontlasten van de WMO.

Tegelijkertijd zien we ook maatregelen waar wij kanttekeningen bij plaatsen. Het sluiten van dierenweides bijvoorbeeld – In het kader van dierenwelzijn daar hadden wij liever een diervriendelijk alternatief gezien, bijvoorbeeld in combinatie met de kinderboerderij en het MEC. Juist om kinderen vroeg te leren liefdevol en respectvol om te gaan met dieren en natuur.

Al met al zullen zij instemmen met de Kadernota; wij vragen wel aan het college wat zij extra

gaan doen aan dierenwelzijn, zeker bij de dierenweides in Nieuwegein. En ook wat de inzet van het college is om natuureducatie te verstrekken zodat kinderen op jonge leeftijd leren respect te hebben voor natuur; de dieren en fauna, juist ook in de natuurlijke omgeving.

Verder blijft er voor GroenLinks steeds opnieuw één grote vraag: wat is de visie?

Waar willen we naartoe met Nieuwegein in, pak hem beet, 2040 of 2050? Hoe zorgen we dat alle losse maatregelen passen binnen een langetermijnstrategie?

Als GroenLinks dromen we van een stad die gezond, groen en sociaal is. Waar bewoners gezond wonen en elkaar kunnen ontmoeten, bewegen, en trots zijn op hun wijk. Waar de auto plaatsmaakt voor de fietser en wandelaar. Waar armoede uitgebannen is.

Wij missen zo'n visie. Wij missen een samenhangende visie waarin keuzes logisch op elkaar aansluiten. Nu worden besluiten nog te vaak ad hoc genomen. We vragen het college daarom met klem:

Kom met een overkoepelende visie én een afwegingskader dat helpt om prioriteiten te stellen.

Dat is geen nieuwe vraag. We hebben hier al vaker op aangedrongen. Er werd verwezen naar een zogenoemde 'methode Doosje' – maar die bestaat niet. Het vragen om een visie en het aandringen op samenhang tussen de verschillende omgevingsprogramma's met heldere afwegingskader om een hiërarchie te kennen en met financiering daarvan, is geen methode. Wij *vragen* juist om een methode. En dus vragen wij hier en nu opnieuw aan het college: laten we het dan nu wél goed doen. Want zonder visie, blijven we pleisters plakken. College: hoe en wanneer gaan jullie werk maken van zo'n visie op het Nieuwegein van de toekomst, mét een afwegingskader en financiële paragraaf om die gewenste stad dan ook te kunnen realiseren? En dus met daarbij ook een prioritering van de omgevingsprogramma's die er dan aan zal bijdragen dat die visie op onze stad realiteit wordt. Wij horen het graag.

Dan het sociaal domein.

Er lagen forse bezuinigingsvoorstellen op WMO en jeugdzorg. Daar hadden wij moeite mee. We zijn dan ook blij dat het college – mede op ons aandringen – heeft besloten deze bezuinigingen te temporiseren en maatwerk mogelijk te maken. Het geldt dat we via VEKOB - Versterken Eigen Kracht, Ondersteuning en Bescherming- besparen, moet worden ingezet om het voorliggende veld te versterken.

Onze dringende vraag aan het college is wat zij daar extra aan gaan doen? Want de zorgkosten zijn een indicatie van een zieke stad: Wat gaat het college extra doen om het voorliggend veld te versterken?

De grote zorg van GroenLinks is namelijk nog niet voldoende meegenomen: de noodzaak om meer en beter in te zetten op *preventie*. Onze oproep is om structureel en ruimhartig te gaan investeren in preventie in plaats van het almaar oplopen van kosten in de WMO en jeugdzorg. Want het gaat om mensen. Kwetsbare mensen. En juist door preventie, door te investeren in het voorliggend veld, kan je veel leed voorkomen. En hoge kosten vermijden. Daarom het amendement A60 "Extra voorinvestering voorliggend veld", samen met de PvdA, waar zij dadelijk meer over zullen zeggen.

En laten we de instanties in de stad ook de ruimte geven om duurzaam te werken.

Instellingen zoals DEKOM, de bibliotheek, Movactor en SportID moeten nu elk jaar opnieuw onderhandelen over subsidie. Dat kost tijd, geld en belemmert het maken van meerjarenbeleid. Wij dienen daarom samen De Unie, CDA, PvdA, ChristenUnie, D66 en

Lokale Vernieuwing de motie M97 in om te onderzoeken of het mogelijk is om meerjarenafspraken met deze instellingen te gaan maken. Zoals in andere gemeenten al het geval is, dus daar kunnen wij van leren. Maarjarenafspraken zijn efficiënter, goedkoper én biedt hen meer zekerheid. Het bespaart enorm veel tijd, en dus geld, van zowel het ambtelijk apparaat als ook van deze instellingen. Bovendien helpt dit om betere samenwerkingsafspraken onderling te maken door de krachten te bundelen voor de inwoners in deze stad.

Tot slot: een opmerking naar aanleiding van de jaarrekening.

De begroting is grotendeels gerealiseerd, waarvoor complimenten aan het college. Maar we zien ook een overschot op beleidsterreinen als armoede en gezondheid. Dat is wat ons betreft onacceptabel. In een stad waar kinderen opgroeien in armoede, mogen we niet accepteren dat geld dat bestemd is voor bestrijding daarvan niet wordt uitgegeven. Of zelfs zou kunnen terugvloeien naar de algemene middelen.

Capaciteitstekorten bij de gemeente mogen geen excuus zijn. Kijk naar wat andere gemeenten doen. In Houten en Vijfherenlanden bijvoorbeeld wordt samengewerkt met organisaties als **Schuldhulpmaatje** – ook actief in Nieuwegein. Zij bereiken mensen die diep in de schulden zitten met een bewezen effectieve aanpak. Of denk aan de Voedselbank en Kledingbanken in Nieuwegein: prachtige vrijwilligers-initiatieven die een extra subsidie van de gemeente direct en goed kunnen inzetten ter bestrijding van armoede.

In de jaarrekening en uit de beantwoording van de vragen hierover, weten wij dat dit geld in 2024 niet opgebruikt is vanwege personele problemen. Dat kan voor GroenLinks toch niet waar zijn; zie onze ideeën van organisaties buiten de ambtenarij die wel al het geld kunnen wegzetten.

Armoede kan je niet even temporiseren of op pauze zetten. Het tegengaan van armoede is één van onze grootste zorgplichten.

Wij vragen het college dan ook wat zij in 2025 doen om te voorkomen dat er weer geld overblijft op armoede en of ze dan aan andere instanties in de stad willen denken die actief zijn in het bestrijden van armoede?

Want geld wat zo nodig is om de armoede te bestrijden mag wat GroenLinks betreft nooit terugvloeien naar de algemene middelen. Dat moeten we zien te voorkomen. Wij horen het graag.

Voorzitter, ik rond deze eerste termijn af met een oproep:

Want we hebben belangrijke stappen gezet richting een stabielere financiële positie. Maar echte vooruitgang vraagt visie. Lef. En het vermogen om samenhang aan te brengen. Laten we samen bouwen aan een Nieuwegein dat niet alleen financieel in balans is, maar ook recht doet aan haar mensen, haar natuur, en daarmee aan haar toekomst.

Dank u wel.

SPREEKTEKST TWEEDE TERMIJN:

In de eerste termijn heeft GroenLinks aangegeven dat wij staan voor een stad gezond, groen en sociaal is. Ik ligt hier graag even dat groene eruit: Want om dat te bereiken hebben wij destijds aangedrongen op een nieuw maaibeeld. Om natuurbeheer met meer aandacht voor de ecologie te doen. Wij horen van bewoners hoe blij ze zijn dat de

bermen weer vol met wilde bloemen staan. En ik geniet daar zelf ook enorm van!
Mensen gaan eerder naar buiten wandelen.

Meer wilde bloemen betekent meer stijfmeel voor bijen en andere insecten. Die weer voeding zijn voor de vogels.... Kortom: de stad wordt mooier én gezonder door dit maaibeleid en de andere maatregelen uit het omgevingsprogramma 'natuur in de stad'.

Fijn dat de wethouder dat ook zo aangaf.

En nu ik toch bij de beantwoording van het college ben;

Verder dank voor de beantwoording van de vragen. En speciale dank voor de toezegging van wethouder Bamberg dat GroenLinks een heldere toezegging kreeg dat ze er alles aan doen om al het geld voor armoedebestrijding weg te zetten in 2025. Maar dat als er toch weer geld overblijft op armoedebelaid, dat overgeheveld gaat worden en niet naar de Algemene Middelen zal gaan. Een mooi en belangrijk besluit; waarvoor dank.

En dank aan wethouder Van Engelen voor de aandacht voor dierenwelzijn én natuurlijk voor het omarmen van onze motie 97, het onderzoek naar de mogelijkheden van meerjaren-afspraken met de partners uit de stad en kijken uit naar de bespreking daarvan.

Dan de Moties en Amendementen:

EIGEN MOTIE, **M97** onderzoek of meerjarenafspraken mogelijk zijn voor onze maatschappelijke partners:

Dat is onze eigen motie en fijn dat die al zoveel mede-indieners heeft; we weten uit andere steden dat dit wel kan. De organisaties, ze worden door het stadhuis als 'partners' benoemd. Zij willen dit want het helpt hen. En het bespaart kosten op het ambtelijke inzet. Dus laten we op zijn minst onderzoek of het kan en hoe het kan.

M93 van LV: motie betrekken bewoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers. Deze dienen wij mede in. Want GroenLinks is altijd al aanjager geweest van een bredere democratie. Het ophalen van het meerstemmige geluid om een goede en inclusieve stad te worden waarin iedereen zich gehoord weet en er plannen komen waar mensen zich mee geholpen weten. Dat is een proces van vallen en opstaan. In de afgelopen raadsperiode experimenteerden we met een motie-markt en het burgerforum. Maar ook het betrekken van de stad bij de begroting in december. Dat lukte toen niet goed genoeg. En dus moeten we niet opgeven, maar daar er juist van leren. Waarom werkte het niet en hoe kan het wel? De uitwerking van dat onderzoek zien wij met belangstelling tegemoet.

Motie 94, ook LV die wij mee-indienen: motie straat-intimidatie:

Hoe maak je de stad veilig voor iedereen? Dat iedereen zonder zich angstig of ongerust te voelen over straat kan? In de kleren en met het uiterlijk wat bij jou past. En als je wilt; intiem naast degene die bij jou past. Vrolijk en veilig jezelf zijn en niet argwanend om je

heen te hoeven kijken. Of juist opgeschrikt te worden als je lekker door de stad loopt en fietst en iemand roept iets naars tegen jou of maakt een nare beweging. Wij hebben het eerder gezegd: GroenLinks heeft grote zorgen over de toenemende racisme en discriminatie, soms zelf agressie, ook tegen mensen uit de LHBTIQ+ gemeenschap. Om dat te bereiken is er veel nodig. Gesprekken thuis, op school en in vriendengroepen over wat wel en niet kan. Lef om mensen aan te spreken die over de schreef gaan. Een beschermende schil om mensen. Deze motie vraagt om te kijken naar wat andere steden hier al succesvol in gedaan hebben. Om dat mee te nemen en een plan van aanpak op te stellen. Zodat we een echt veilige en inclusieve stad worden waar diversiteit gewaardeerd wordt en we respectvol met elkaar omgaan. Vandaar dat wij deze mee indienen en iedereen oproepen om hiermee in te stemmen.

Amendement 60; PvdA, LV en GroenLinks: Investeren in het voorliggend veld

Het moge duidelijk zijn: Geld voor preventie en dus uitreiken aan het voorliggend veld, is de beste manier om te bezuinigen want het voorkomt de razend dure zorgkosten. Maar voor GroenLinks is het meer dan dat: het voorkomt dat mensen ernstig ziek worden. Of verward raken; Investeren in het voorliggend veld is dan ook een kwestie van menselijkheid én financiële zorgvuldigheid.

En voor GL geldt ook dat de bibliotheek één van de belangrijke partners in dat voorliggend veld is. Want in Nieuwegein, en het is al eerder genoemd, is de bibliotheek zoveel meer dan een plek om boeken te lenen. En dat waarderen wij. Daarom dienen wij A60 in, “Extra voor-investeringen voorliggend veld”. En daar hoort de Bibliotheek nadrukkelijk bij. Dus zij krijgen wel degelijk middelen, meer dan initieel aangegeven, om alle mooie activiteiten te doen. Samen met de andere partners die samen het voorliggend veld zijn. Zo kan er verder gewerkt worden aan het ontdebellen van activiteiten én betere samenwerking.

Daarmee gelijk aangevend dat wij **tegen A63** zijn, ‘zekerstellen inzet extra Rijksmiddelen voor bibliotheek’.